

Københavns og Vartov Valgmenigheder

Juni 2015 Nr. 2

Dommen

Anden pinsedag – Johannes 3,16-21

I sin ungdom påtænkte Franz Kafka at skrive en roman om to brødre der kæmpede mod hinanden, den ene rejste til Amerika, den anden blev i sit europæiske fængsel. En søndag eftermiddag er familien samlet hos bedsteforældrene, og Franz er forfængelig nok til at lade en onkel få fingre i arket hvorpå han netop har skrevet om sit eget fængsel. Onklen siger ud over bordet at det bare er 'det sædvanlige bras'. Den 19. januar 1911 noterer Kafka i sin dagbog: 'min onkels dom genlød i mig med næsten virkelig betydning, og jeg fik selv inden for familiefølelsen et indblik i vores verdens kolde rum som jeg skulle varme op med en ild jeg først ville lede efter'.

Det er hvad domme kan: fratage os vores verdensfølelse og efterlade os i et koldt, tomt rum. Vi kan søge at beskytte os mod sådanne domme, blandt andet ved at dæmpe vores forfængelighed. For i grunden véd vi at vi ikke kan varme os ved dommen da den vil give os indblik i det der hele tiden har været vores livsvilkår: verdens kolde rum. Kafka erklærer at han vil lede efter den ild der kan opvarme ver-

densrummet. Jeg tror ikke det nogensinde lykkedes ham.

Det ser ud til at Johannesevangelisten har nogenlunde samme blik på 'verden': at den er kold og vender mennesket ryggen. Og at Gud derfor sender sin søn 'for at verden skal frelses ved ham.' Verden er et fængsel for det betrængte menneske.

Men samtidig hedder det at Gud ikke sender sin søn til verden 'for at dømme verden'. Hvordan hænger det sammen? Ville det ikke passe bedre hvis vi bare sagde at verden *er* et koldt rum som trænger til revselse hvis mennesket skal befries til en anden virkelighed? Finde en ild?

At holde dom.

Når en dom er udtalt, er der ingen vej tilbage. Den juridiske dom skaber en ny virkelighed. Det gør den moralske også. Dommen er et brud. Den udsiger en ny virkelighed, og det der var før, gælder ikke længere. Vi frygter dommen fordi den kan tilintetgøre os – selv om vi håber at den vil befri os.

Sådan er det med andres dom over os. Men hvordan forholder det sig med vores egen dom over os selv? Det er der rig lejlighed til at iagttage. Skal man tro de offentlige erklæringer, er der ingen krise. De fleste bedømmer sig selv overordentligt positivt – og det kan man sådan set godt forstå. Der er mange fanfarer, og bliver det mere spagfærdigt – som når det ikke er så muntert – skal man arbejde med sig selv, indtil det viser sig at det man gjorde, ikke var så slemt. Man skal i hvert fald ikke *tage det* så tungt, for man *er* jo ikke så slemt, vel? Vi er vældig gode til at frifinde os selv.

Men det kan være alvorligt at holde dom over sig selv. Anklage sig selv for den måde man lever på. At man forspilder sine muligheder. Der var noget man skulle, men som man ikke gjorde. Man kan fortryde, men ikke fortryde sig ud af det. Det er ikke nemt at undskylde sig over for sig selv.

Den alvorligste domstol er dog indsigtens i at det man gjorde mod det andet menneske, var forkert og uden undskyldning. At der ikke er andet end berettigede selvbebrejdelser der gælder. Man må afsige den dom over sig selv at man er skyldig. Ikke bare fordi man plages af skyldfølelse – selv om det er blevet almindeligt at sige at man 'er ked af det', og at den anden må hjælpe en med at holde op med at være ked af det – og desuden fordamper skyldfølelsen. Nej, dommen dømmer ikke skyldfølelsen, men skylden. Den dømmer handlingen, og den forsvinder ikke. Man kan ikke gøre noget ved det.

Der er ingen vej tilbage, og der er ingen vej ud. Det kan ikke gøres om, og man kan ikke frikende sig selv. Man er fanget i sin skyld. Den er blevet et fængsel.

Den unge Kafka modtager en dom som – med hans egne ord – kaster ham i verdens kolde rum, i et verdensfængsel. Men det er en dom afsagt over hvad han allerede selv

har skrevet om sit eget fængsel. Han *er* allerede fanget i sig selv inden dommen udtales. Har han virkelig troet at onklens dom kunne udfri ham af det? Det tror jeg ikke. For han skriver at det er forfængelighed der driver ham til skødesløst at lade onklen læse udkastet.

Det er som om han vil vise at han godt kendte dommen inden den faldt. At onklens dom ikke kunne ramme ham fordi han allerede *var* dømt. At dommen hverken gjorde fra eller til fordi hans egen dom var strengere end alle andres. Dét skulle de vide. Dét var hans forfængelighed.

Hvordan så blive fri? Hvordan finde en ild der kan opvarme dette kuldslåede liv?

Evangeliet går lige så radikalt til værks som Kafka. Bare omvendt. Det taler ikke om menneskets skyld for at idømme det en straf, men for at tilgive den. Det taler ikke om 'verden' for at dømme den, men 'for at verden skal frelses'. Det er Guds kærlighed som er grundlaget for dommen. Evangelierne korte evangelium: 'Således elskede Gud verden, at han gav sin enbårne søn, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv. For Gud sendte ikke sin søn til verden for at dømme verden, men for at verden skal frelses ved ham.'

Evangeliet befrier os fra de fængsler vi med vores domme kaster hinanden og os selv ned i. Det drejer sig her – som hos Kafka – ikke om de juridiske og moralske domme. Det drejer sig om dommen over vores liv. Men hvor Kafka borer i en dom som vores liv er lænket til, løfter evangeliet os i kærligheden som er forudsætningen for dommen.

Kærligheden afsiger ingen dom. Men evangeliet bliver til dom for den der ikke vil tage imod det. Den der tror at Gud elsker verden ved at sende sin søn, 'dømmes ikke'. Men den der ikke tror

det, 'er allerede dømt', som det hedder.

Kun den der ikke tager imod tilgivelsen, er fanget i sin skyld. Kun den der ikke vil vide af Guds kærlighed, er overladt til verdens kulde. Kun den der dømmer sig selv, er dømt.

Kan kærligheden være så hård!?

Gud sendte ikke sin søn til verden for at dømme verden. Men verden dømte *ham*. Verden dømte ham der ikke dømte, fordi den ikke ville give afkald på dommen. Fordi den ikke ville opgive tanken om at der er domme der skiller før og nu, skiller os fra hinanden, skiller os fra verden. Ja, fordi den ikke vil opgive den forfængelige dom over sig selv.

Kan vi opgive den tanke? Findes der en virkelighed som forbinder før og nu? En virkelighed som forbinder os med verden? En virkelighed som trods skylden forener os med hinanden?

Ja, den virkelighed findes. Den er det evige liv. Det liv der bortløfter dommen over vores liv. Som ophæver alle adskillelser. Guds tilgivelse af skylden rækker hen over dem. Det er ikke en tom erklæring. Det er en handling hvor Gud giver sig selv til den verden der adskiller sig fra ham. Han sender sin søn til verden. Af kærlighed.

Det lyder smukt, men det *er* hårdt. Det betyder at vores domme over hinanden ikke er livsbærende eller livsødelæggende. Det betyder at vores domme over os selv – hvad enten de er selvopløftende eller selvfordærende – brændes væk som dug for solen. Og det betyder at vores forfængelighed – hvormed vi holder andre beskæftigede med os – ikke kan bekræfte os i vores ret til at føle os hjemme i vores hjemløshed, i en kuldslået verden.

Kafka sagde det selv. Han søgte det menneskelige og fandt dets vrangside. Mens han dér ledte efter den ild der skulle give

varme til det hele. Men han fandt den ikke. Han forsøgte ganske vist som Prometheus at stjæle ilden fra guderne og bringe den til menneskenes verden. Men også Kafkas Prometheus endte med at blive lænket til klipperne i Kaukasus hvor *ørnene* kom og hakkede i hans lever – indtil han til sidst blev ét med bjergmassivet. Gudernes liv var og forblev langt langt væk fra menneskenes.

Også den strenge, dømmende Gud var borte. Så nu måtte mennesket selv overtage hans rolle. Dette menneske kan være sin egen nådesløse dommer. Det har overtaget en forvrænget forestilling om en Gud som det afviser: at Gud skulle have været en streng dommer der dømmer mennesket for dets fejl. Når mennesket forkaster den Gud, sætter det sig på Guds plads – og bliver sin egen værste dommer.

Kafka skrev at hans onkels dom genlød i ham med *næsten* virkelig betydning. Det blev vel hans redning at det kun var 'næsten'. Selv om han aldrig fandt ilden der kunne give varme til menneskets kolde verden.

Det er den ild evangeliet bringer. Ikke kun næsten, men helt. Vi kan ikke røve den fra Gud. Han giver os den helt af sig selv da han sender sin søn med brændende kærlighed. For Gud er ikke en nådesløs dommer der holder regnskab med menneskets fejl. Evangeliet siger derimod at det ikke er en fejl at mennesket har fejl. Evangeliets Gud ser på mennesket med kærlighedens blik: 'Således elskede Gud verden, at han gav sin enbårne søn'. Ikke næsten, men helt.

Det er den nye virkelighed. Vi er ikke lænket til vores domme over hinanden og os selv. Vi er befriet til et liv hvor Gud giver os følelsen af at vi hører til. En hjemstedsret i det fællesmenneskelige. Himlens ild blusser i verden.

Niels Grønklejer

Salmer: 290, 288, 313 – 292, 283, 329

Formandsberetning for 2014

Vartov Valgmenighed

Vartov Valgmenigheds årsmøde 27. april 2015

2015 har allerede givet os så mange oplevelser, at det kan være svært at huske, hvad der var særegent ved 2014.

Vi vil minde dem, der er døde fra os i 2014: Hanne Holten Appel, Kjeld de Fine Licht, Lars Haastrup, Thøger Harder og Knud Pedersen. Æret være deres minde.

Vi vil byde velkommen til nye medlemmer og ønske, at I må opleve glæden og velsignelsen ved at indgå i menighedens fællesskab.

I årets løb har vores hus ikke givet anledning til de store, uforudsete udgifter, som vi nogle år er blevet overrasket af – men en søndag i februar, hvor der havde været bryllup i kirken om lørdagen, da fik kirketjenervikaren og siden jeg noget af et chok: Søndag morgen var det ene alterlys brændt ned til 5 cm's højde og alle omgivelser var oversprøjtet og overløbet med stearin. Det kunne være endt slemt eller bare træls, hvis alt var sodet til. Men vi slap med rengøring og indkøb af et nyt alterlys.

Grundtvigsk Forum afsluttede gårdrenoveringen med 'genindvielse' af Grønnegården den 15. maj. Mange uforudsete forhold sinkede projektet i 5 måneder. Men resultatet er blevet fint. Nu mangler vi bare lidt istandsættelse af klokkestablen, der blev malet med noget forkert maling.

Nævnet har beskæftiget sig med husets vedligeholdelse, maling af vinduer, nyt højtaleranlæg (som samtidig har givet Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, tidligere Pastoralseminariet, de helt nødvendige, moderne tekniske muligheder til undervisningen) og senest opsætning af

røgmeldere i menighedssalen og præstebo-ligen, aktualiseret af det nedbrændte alterlys i kirken.

Indimellem har vi dog også givet os selv lov til at bruge tid på samtaler om, hvad vores kirke skal bruges til. Vi har haft tradition for udelukkende at have arrangementer med umiddelbar tilknytning til kirken/menigheden og uden entré-betaling. Skal vi forsøge at få plads til flere 'eksterne' arrangementer samtidig med de mange brugere af kirken, brugere som Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, Musikkonservatoriets orgeluddannelse? Det vil kræve en detaljeret administration og planlægning samt mere rengøring. Nævnet hører gerne synspunkter og vil i efteråret arbejde videre med overvejelserne.

Vi er jo mere end bare 'os selv', vi er medlemmer af en større 'familie' i form af Foreningen af Grundtvigske Valg- og Frimenigheder. Vore to valgmenigheder var værter for de sjællandske valgmenigheders efterårsmøde, som fandt sted i Vartov søndag den 5. oktober med udmærket tilslutning til gudstjeneste og efterfølgende spisning, foredrag ved biskop Kjeld Holm: 'Kristendom og samfundsengagement' og derefter afsluttende eftermiddagskaffe. Foreningens årsmøde finder sted i Rødning søndag den 7. juni. Jeg er på valg til bestyrelsen, men har valgt ikke at genopstille til formandsposten eller bestyrelsen.

Der er brug for, at vi gør os overvejelser om det grundtvigske. Hvordan vil vi sikre den frie adgang til kirke? Hvorfor er det ikke 'nok' at kunne komme til gudstjeneste

i sognekirken? Hvis vi mener, at den frihed, som Valgmenighedsloven af 1868 repræsenterer, har betydning også i 2015, så må vi gøre opmærksom på konsekvenserne ved at negligere Grundtvigs kamp for folkekirkelig frihedslovgivning.

Valgmenigheder er en del af Folkekirken (selv om ministeriet m.fl. ikke er meget for at huske det), og vi fik derfor med udgangen af maj 2014 mulighed for at afgive høringsvar til Betænkning 1544 om den fremtidige styring af Folkekirken. Vi valgte denne gang at afgive selvstændige, men enslydende svar fra præst og de to valgmenigheder for at understrege, at det ikke kun drejede sig om en enkelt stemme imod! Her et uddrag af svaret:

”(...)Alternativet er at beholde den nuværende ordning der bygger på sædvaneret, og som kræver skønsomhed og hensyntagen til alle involverede. Vi ved udmærket at også den nuværende ordning indeholder problemer, men de er mindre end dem der vil opstå hvis flertalsforslaget i Betænkning 1544 bliver grundlaget for et nyt lovforslag.

Som et pejlemærke for udvalgets arbejde anfører betænkningen de frihedsbestemmelser i den nuværende lovgivning som blandt andet vedrører muligheden for at danne valgmenigheder. Det er af største vigtighed at frihedslovgivningen respekteres således at valgmenighederne som en lovfæstet del af folkekirken har samme vægt hvad angår den demokratiske legitimitet som betænkningen tillægger så stor vægt. Det er ikke tilfældet i det forslag som udvalgets flertal fremlægger. Medlemmer af valgmenigheder (lege eller præster) foreslås alene tildelt ’valgret’, men er ikke ’valgbare’. Det finder vi stærkt utilfredsstillende, og det er i regulær modstrid med tanken om at et eventuelt fællesudvalg skal sikres ’tilstrækkelig demokratisk legitimitet’.

Det må understreges at valgmenigheds-

friheden, sammen med friheden til at løse sognebånd, er et udtryk for et historisk krav om forskellighed under ansvar.

Hvis der etableres et fællesudvalg med samlet kompetence til at styre folkekirkens fælles økonomi og folkekirkens indre anliggender, er det bydende nødvendigt at valgmenigheder sikres en plads i udvalget og ikke kun valgtret og valgbarhed. Spørgsmål om de indre anliggender er af vital betydning for valgmenigheder som virker under biskoppeligt tilsyn, som anvender autoriserede ritualer, salmebøger og så videre, og som er forpligtet på folkekirkens bekendelsesgrundlag – hvad de såkaldt frie kirkelige organisationer ikke er (...)”

Der blev registreret 534 svar. Efterfølgende valgte kirkeministeren at skrinlægge en ændring af styringsmodellen på nuværende tidspunkt.

Menigheds møderne har igen i 2014 givet os en bred vifte af muligheder for at høre engagerede, vidende mennesker dele deres viden med os. Steen Hildebrandt redegjorde for New Public Management, Hans Boll Johansen fortalte om dansk og tysk i Sønderjylland i årene 1864-1955 under overskriften ’Den dobbelte sandhed’. Johnny Christensen holdt foredrag om Hal Koch, og i anledning af 100-årsdagen for kvindernes valgret holdt Jutta Bojsen-Møller foredrag om sin ane og navnefælle, der var formand for Dansk Kvindesamfund og ydede en stor indsats op til 1915.

Tak til Københavns Valgmenighed, som er vores gode samarbejdspartner.

Tak til nævnets medlemmer, ikke mindst Mette, som under mit sygefravær fra efteråret overtog roret, og som desuden har haft store udfordringer med rengøringen.

Tak til forretningsføreren – i 2014 var det ikke en menighedsrejsje, men så et ef-

terårsmøde med indbetalinger, der gav Kurt ekstraarbejde.

Tak til Søren Winther hos Grundtvigsk Forum, som går på pension nu. Vi ved ikke, hvordan vi skal klare os uden Søren.

Tak til Ida for rengøring, til Søren kirke-tjener og organisterne, både Inge og Tom. Tak til Tom, som sammen med violinisten Elisabeth Zeuthen Schneider gav en os en fin koncert som indledning til adventsmø-

det. Tak til Inge, som i 2014 har indført en nytårskoncert i begyndelsen af det nye år.

Tak til præsteparret. Tak, Ida og Niels, fordi I favner os, tak for prædikener, sam-taler, møder.

Vi er privilegerede ved at være del af et fællesskab, at opleve hvordan vi som men-ighed bliver kirke! Tak til alle, som er en del af menigheden.

Vibeke Hein

Tak

Hjertelig tak for den overdådige fest som menighederne skænkede mig ved min 60 års dag, for gode ord, dejlige gaver og skønt traktement.

Niels Grønkjær

Indbydelse

I forlængelse af gudstjenesten *den 30. august* vil vi gerne invitere menighed og kirkegængere til et glas vin og lidt at spise i menighedssalen.

Ida Jessen og Niels Grønkjær

Jakob Knudsen i dansk åndsliv

Ved *menighedsrådet den 28. september* taler Kristoffer Garne om Jakob Knudsen som har stået fadder til nogle af de mest forskellige retninger i det danske åndsliv. Hans eget liv vidner om en kamp mellem den grundtvigsk prægede, romantiske kristendom og den darwinistisk prægede naturalisme. Hans forfatterkollegaer kunne både kalde ham faderen til den jyske bevægelse og det litterære orkestres kontrabas. Forfatterskabet gav dyb inspiration til bevægelsen omkring Tidehverv, og ad den vej er han blevet en afgørende forudsætning for blandt andet Løgstrups filosofi, Kaj Thanings grundtvigtolkning og Søren Krarups kulturkritik. Derfor har han også været både skydeskive og løftestang i et væld af litterære stridigheder. Kristoffer Garne vil skildre Knudsens livssyn, der afsøges i spændingsfeltet mellem naturalistisk hedenskab og romantisk kristendom.

Efterårsmøde på Stevns

Søndag den 4. oktober afholder de sjællandske valgmenigheder efterårsmøde på Stevns. Det begynder med gudstjeneste kl. 10. Efter spisning er der fortælling og sang omkring Carl Nielsen ved Charlotte Andersen. Senere foredrag ved geolog Kirsten Føns om Stevns Klint som verdensarv. Mødet slutter kl. 16. Program fremlægges i kirkerne og på hjemmesiden.

Tilmelding til Niels Grønkjær senest 13. september. Pris pr. person 190 kr. som bedes indbetalt til Vartov Valgmenigheds bankkonto, via hjemmesiden eller netbank, med angivelse af navn og formål. Transport vil blive forsøgt koordineret.

Karen Blixen. Fra breve til fortællinger

Ved *menighedsrådet* den 26. oktober taler Marianne Juhl om Karen Blixen, der i 1926 skriver fra Afrika til sin bror Thomas Dinesen: ”Du kan maaske huske, at jeg flere Gange hjemme har spekuleret over, *hvornaar* det egentlig var, at jeg først kom ind paa det skæve Spor, som har ført mig til det Punkt, hvor jeg nu er, d.v.s.: kørt fast.” Blixen begynder for alvor at se tilbage på sit liv og lede efter svar på spørgsmål som: Hvem er jeg? Hvorfor? Og hvad kan jeg blive? De store spørgsmål om identitet og eksistens går igen i mange af hendes fortællinger. Men er der også svar? Marianne Juhl ser på fortællingerne ”Et Familieselskab i Helsingør”, ”Peter og Rosa” og ”Alkmene”.

125 år

Københavns Valgmenighed fejrer 125 års jubilæum den 6. december med festgudstjeneste i Immanuelskirken kl. 10 og efterfølgende traktement. *Jens Hestbech*

Adresser

Præst: Niels Grønkjær, Løngangstræde 24, 2., 1468 København K, tlf. 33 13 30 31
e-mail: ng@kvvv.dk - hjemmeside: www.kvvv.dk

Københavns Valgmenighed

Formand:

Jens Hestbech
Gl. Kongevej 19, 3. th., 1610 København V
Tlf. 33 24 85 97/31 90 75 97

Forretningsfører:

Per Lund-Hansen
Jonstrupvangvej 8, 3500 Værløse
Tlf. 44 47 47 27/20 68 47 27
Bank: 0255 9 02 83 90

Kirketjener:

Rasmus Jensen
Amager Boulevard 101, 03-54
2300 København S. Tlf. 22 40 19 37

Organist:

Tom Ernst
Esplanaden 5B, st.tv., 1263 København K
Tlf. 33 12 69 52

Vartov Valgmenighed

Formand:

Vibeke Hein
Kongevejen 467 B, 2840 Holte
Tlf. 20 19 89 90

Forretningsfører:

Kurt Gotfredsen
Opnæsgård 57, 1. th., 2970 Hørsholm
Tlf. 31 95 63 72
Bank: 6194 - 4170277452

Kirketjener:

Søren Frank Jensen
Hiort Lorenzens Gade 21, 1. tv., 2200 København N
Tlf. 22 89 62 92

Organist:

Inge Bønnerup
Peter Bangs Vej 153, 1. tv., 2000 Frederiksberg
Tlf. 33 32 68 90

For børnepasning under gudstjenester: Kontakt Signe Rørdam Thomsen:
roerdam@hotmail.com

Valgmenighedernes hjemmeside er www.kvvv.dk

Bladets redaktion: Niels Grønkjær (ansv.havende), Lilly Wiberg, Søren Anker-Møller
Forsidevignet: Peter Hentze

Afsender:

Københavns og Vartov
Valgmenigheder
Løngangstræde 24, 2.
1468 København K

Gudstjenester i Vartov Kirke og Immanuelskirken *

28. juni (4. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke kl. 10.00

Ingen gudstjenester i juli måned

2. august (9. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke kl. 10.00
Kirkekaffé

9. august (10. søndag efter trinitatis)

Immanuelskirken kl. 10.00
Doris Ottesen

16. august (11. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke kl. 10.00
Nicolai Halvorsen

23. august (12. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke kl. 9.00
Immanuelskirken kl. 10.30

30. august (13. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke kl. 10.00

6. september (14. søndag efter trinitatis)

Immanuelskirken kl. 10.00

13. september (15. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke kl. 10.00

20. september (16. søndag efter trinitatis)

Immanuelskirken kl. 10.00
Vartov Kirke kl. 16.00

27. september (17. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke kl. 10.00

4. oktober (18. søndag efter trinitatis)

Ingen gudstjeneste
De sjællandske valgmenigheders efterårs-
møde på Stevns

11. oktober (19. søndag efter trinitatis)

Immanuelskirken kl. 10.00

18. oktober (20. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke kl. 10.00

25. oktober (21. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirke kl. 10.00
Immanuelskirken kl. 16.00
Sommertid slutter

KALENDER

Mandag den 28. september kl. 19.30:

Kristoffer Garne:
Jakob Knudsen i dansk åndsliv

Søndag den 4. oktober:

De sjællandske valgmenigheders efterårs-
møde på Stevns

Mandag den 26. oktober kl. 19.30:

Marianne Juhl:
Karen Blixen. Fra breve til fortællinger

Mandag den 30. november kl. 17.00:

Adventsmøde i Vartov

Søndag den 6. december:

Københavns Valgmenigheds 125 års
jubilaum

*Immanuelskirken ligger på Forhåbningsholms Allé 20, Frederiksberg.